

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
PRIIT PIKAMÄE
föredraget den 15 april 2021¹

Mål C-564/19

**Brottmål mot
mot
IS**

(begäran om förhandsavgörande från Pesti Központi Kerületi Bíróság (Distriktsdomstolen i Pest, Ungern))

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Rätten till information vid straffrättsliga förfaranden – Direktiv 2012/13/EU – Rätt till tolkning och översättning – Direktiv 2010/64/EU – Rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden – Direktiv 2016/343/EU – Rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol – Artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna – Artikel 267 FEUF – Upptagande till prövning – Överklagande i lagens intresse av ett beslut om att begära förhandsavgörande – Den högsta domstolsinstansens behörighet att förklara beslutet rättsstridigt”

1. Hur avgör man om det begärda förhandsavgörandet är nödvändigt för att den hänskjutande domstolen ska kunna ”döma i saken” i den mening som avses i artikel 267.2 FEUF? Hur tolkar man begreppet ”döma i saken” som utgör förutsättningen för ett förhandsavgörande? Frågan är förvisso inte ny, men den har fått en särskild dimension i samband med att EU-domstolen har prövat och håller på att pröva väldigt många – för många – mål som rör påstådda åsidosättanden av rättsstatsprincipen och rättsväsendets oberoende. Det ska konstateras att det till EU-domstolen regelbundet hänskjuts tolkningsfrågor som ibland i lika hög grad är ett rop på hjälp från nationella domare som är oroliga eller till och med oroade för disciplinära förfaranden och detta ska behandlas samtidigt som renlärigheten i detta unika rättsmedel, som en begäran om förhandsavgörande utgör, ska iakttas.

2. I domen av den 26 mars 2020, Miasto Łowicz och Prokurator Generalny (C-558/18 och C-563/18, nedan kallad domen Miasto Łowicz, EU:C:2020:234), försökte domstolen att befästa sin praxis i fråga om upptagande till sakprövning av en begäran om förhandsavgörande inom detta så känsliga område, där begreppet rättskraft kan ha en annan dimension än en rent juridisk. Förevarande mål ger EU-domstolen tillfälle att precisera innebörden av domen genom att bland annat besvara en ny frågeställning gällande en domstol i högre och sista instans som beslutar att ett beslut om hänskjutande är rättsstridigt, utan att det sistnämnda beslutets rättsverkningar påverkas.

¹ Originalspråk: franska.

I. Tillämpliga bestämmelser

A. Unionsrätt

3. Utöver vissa primärrättsliga bestämmelser, nämligen artikel 19 FEU, artikel 267 FEUF och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), är även artiklarna 2 och 5 i direktiv 2010/64/EU,² artiklarna 1, 6 och 8 i direktiv 2012/13/EU³ och artiklarna 1 och 8 i direktiv (EU) 2016/343⁴ relevanta i förevarande mål.

B. Ungersk rätt

1. Bestämmelser om rätten för den misstänkte att använda sitt modersmål

4. I 78 § 1 i a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (lag XC från år 2017 om införande av straffprocesslagen) (*Magyar Közlöny* 2017/99., s. 9484) (nedan kallad straffprocesslagen) föreskrivs i huvudsak att om en part i ett straffrättsligt förfarande önskar använda ett annat språk som modersmål än ungerska, har parten rätt att använda sitt modersmål och biträdas av en tolk.

5. Enligt 201 § 1 i straffprocesslagen får endast en tolk som har en officiell kvalifikation utses i ett straffrättsligt förfarande, men om detta inte är möjligt, kan även en tolk med tillräckliga kunskaper i språket utses.

6. I 755 § 1 a och aa i straffprocesslagen föreskrivs att om den misstänkte, vars vistelseort i utlandet är känd, har kallats i vederbörlig ordning och inte infinner sig till förhandlingen, ska det straffrättsliga förfarandet fullföljas i personens utvaro om det saknas anledning att utfärda en europeisk eller internationell arresteringsorder, eller om en sådan order inte utfärdas, eftersom åklagaren inte föreslår att personen ska dömas till ett frihetsberövande straff eller till att placeras i ett övervakat utbildningscenter.

7. Enligt artikel 2 i a szakfordításról és tolmácsolásról szóló 24/1986. (VI.26.) minisztertanácsi rendelet (ministerrådets dekret 24/1986 om officiell översättning och tolkning) (*Magyar Közlöny* 1986/24.) (nedan kallat dekret 24/1986), är det endast en översättare eller en tolk med de kvalifikationer som krävs som får utföra specialiserad översättning eller tolkning mot ersättning inom ramen för ett anställningsavtal eller ett annat förhållande vars syfte är att utföra ett arbete. Administration och central förvaltning av översättnings- och tolkningstjänster omfattas av justitieministerns behörighet. Sedan den 1 oktober 2009 regleras inte längre certifieringen av yrkeskvalifikationer för tolkar som utövar verksamhet som egenföretagare.

8. I a szakfordító és tolmácsolás megismerésének feltételeiről szóló 7/1986. (VI.26) MM rendelet (utbildningsministerns dekret 7/1986 om kraven för att kvalificeras som översättare och tolk), föreskrivs att personer som har kvalifikationer som specialiserad översättare, specialiserad översättare-korrekturläsare, tolk, specialiserad tolk och konferenstolk är

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 2010, s. 1).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1).

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden (EUT L 65, 2016, s. 1).

kvalificerade som specialiserade översättare och tolkar. Dessa kvalifikationer kan erhållas vid högskolor inom en grundutbildning eller en fortsättningsutbildning, och vid högskolor som kulturministern har utsett. I dekretet fastställs även villkoren för att erhålla kvalifikationerna, men det föreskrivs inte någon certifiering för att villkoren är uppfyllda.

2. Bestämmelser om förfarandet för förhandsavgörande och överklagande i lagens intresse

9. I 490 § 1 och 2 i straffprocesslagen föreskrivs i huvudsak att en nationell domstol får, på eget initiativ eller på begäran av parterna, vilandeförklara målet och vända sig till Europeiska unionens domstol inom ramen för en begäran om förhandsavgörande och ställa tolkningsfrågor.

10. I 513 § 1 a i straffprocesslagen föreskrivs att beslutet om hänskjutande inte kan överklagas genom något ordinärt rättsmedel.

11. I 491 § 1 a i straffprocesslagen föreskrivs i huvudsak att det vilandeförklarade straffrättsliga förfarandet ska återupptas om de skäl som medförde vilandeförklaring inte längre föreligger.

12. I 667 § 1 i straffprocesslagen föreskrivs att allmänna åklagaren får inleda ett extraordinärt överklagandeförfarande, som kallas ”överklagande i lagens intresse”, för att Kúria (Högsta domstolen, Ungern) (nedan kallad Kúria) ska förklara att domar och beslut som domstolar i lägre instanser meddelar är rättsstridiga.

13. I 669 § i straffprocesslagen föreskrivs följande:

”1. Om Kúria finner att ett överklagande som görs i lagens intresse är välgrundat, konstaterar den i en dom att det avgörande som överklagats är rättsstridigt och, om så inte är fallet, ogillar den överklagandet genom beslut.

2. Kúria kan, när den konstaterar att det aktuella avgörandet är rättsstridigt, frikänna den tilltalade, avfärda en medicinsk tvångsbehandling, avsluta förfarandet, utdöma ett lindrigare straff eller vidta en lindrigare åtgärd, upphäva det angripna avgörande och, i förekommande fall, återförvisa målet till den domstol som är ansvarig för ett nytt förfarande.

3. Förutom i de fall som avses i punkt 2 är Kúrias beslut begränsade till att endast konstatera rättstridighet.

...”

II. Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

14. Vid den hänskjutande domstolen, där målet prövas av en ensamdomare vid Pesti Központi Kerületi Bíróság (Distriktsdomstolen i Pest, Ungern) (nedan kallad domaren vid den hänskjutande domstolen), har åtal väckts mot den tilltalade, IS, på grundval av en stämningsansökan som åklagaren i distrikt V och XIII i Budapest (Ungern) upprättade den 26 februari 2018 för en misstänkt överträdelse av vapen- och ammunitionslagstiftningen. Den tilltalade, en svensk medborgare med turkiskt ursprung, greps i Ungern den 25 augusti 2015 och hördes som misstänkt samma dag. Innan han hördes begärde han hjälp av en advokat och en tolk. Under

förhöret, vid vilket advokaten inte kunde närvara, informerades den tilltalade genom tolk om misstankarna mot honom, men vägrade att låta sig förhöras, eftersom han inte kunde rådgöra med sin advokat. Den tilltalade försattes på fri fot efter förhöret.

15. Den tilltalade uppehåller sig utanför Ungern och kallelsen till Distriktsdomstolen återsändes med angivelsen ”inte uthämtad”. Eftersom åklagaren endast har yrkat på bötesstraff är den hänskjutande domstolen enligt nationell rätt skyldig att genomföra förfarandet i hans utewaro. Vid förhandlingen yrkade den tilltalades försvar att en begäran om förhandsavgörande skulle framställas, vilket bifölls.

16. I begäran om förhandsavgörande påpekade den hänskjutande domstolen att det i artikel 5.1 i direktiv 2010/64 föreskrivs att medlemsstaterna ska vidta konkreta åtgärder för att se till att den tolkning och översättning som tillhandahålls håller den kvalitet som krävs enligt artiklarna 2.8 och 3.9 i direktivet, vilket innebär att tolkningen ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till, särskilt genom att garantera att misstänkta eller tilltalade förstår vad de anklagas för och kan utöva sin rätt till försvar. Den hänskjutande domstolen påpekade även att i artikel 5.2 i samma direktiv föreskrivs att för att främja ändamålsenlig tolkning och översättning och effektiv tillgång till detsamma ska medlemsstaterna sträva efter att upprätta ett eller flera register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer. Enligt den hänskjutande domstolen finns det inga uppgifter i förfarandet om hur tolken hade valts ut och hur dennes kompetens kontrollerades, eller om tolken och den tilltalade förstod varandra.

17. Den hänskjutande domstolen angav dessutom att det i artikel 4.5 och artikel 6.1 i direktiv 2012/13 föreskrivs att misstänkta eller tilltalade omedelbart ska informeras om sina rättigheter skrivet på ett språk de förstår och om den brottsliga gärning som de är misstänkta eller anklagade för. Den hänskjutande domstolen angav i detta sammanhang att det inte finns något officiellt register över översättare och tolkar i Ungern och att det i den ungerska lagstiftningen inte anges vem som tillfälligt kan utses till översättare eller till tolk i det straffrättsliga förfarandet eller enligt vilka kriterier. Det är endast den bestyrkta översättningen av handlingar som är reglerad. Enligt den hänskjutande domstolen uppkommer således frågan huruvida den aktuella nationella lagstiftningen och praxisen är förenlig med direktiven om de tilltalades rättigheter i unionen och om det följer av unionslagstiftningen att den nationella domstolen vid oförenlighet med unionsrätten inte får fullfölja förfarandet i den tilltalades utewaro.

18. Den hänskjutande domstolen har dessutom noterat att efter det att 2012 års reform av rättsväsendet trädde i kraft faller administrationen och den centrala förvaltningen av domstolväsendet under ordföranden för Országos Bírószági Hivatal (nationella myndigheten för domstolväsendet, Ungern) (nedan kallad OBH), som utnämns av parlamentet för en period på nio år, och att förevarande ordförande har vidsträckta befogenheter, inbegripet att besluta om utnämningen av domare, att utnämna domstolschefer och att inleda disciplinära förfaranden mot domare. Den hänskjutande domstolen preciserade även att det nationella domarrådet (nedan kallat OBT) – vars medlemmar väljs av domarna – har till uppgift att övervaka de handlingar som ordföranden för OBH utför och att i vissa fall godkänna dess beslut. Den 2 maj 2018 antog OBT en rapport i vilken det konstaterades att OBH:s ordförande regelbundet hade åsidosatt lagen i sin praxis. Denna praxis gick ut på att, utan någon lämplig motivering, slå fast att utlysningen av domartjänster och chefstjänster inte gett något resultat och att ordföranden efter eget skön utsåg tillfälliga domstolschefer, såsom ordföranden för Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapest stad, Ungern) som är appellationsdomstol för den hänskjutande domstolen. Den aktuella situationen kännetecknas av en spänd konflikt mellan ordföranden för

OBH och OBT. I detta sammanhang vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida ett sådant funktionssätt för OBH är förenligt med principen om domstolarnas oavhängighet i artikel 19 FEU och artikel 47 i stadgan. Den hänskjutande domstolen vill även få klarhet i huruvida det förfarande som pågår vid nämnda domstol kan anses vara rättvist i ett sådant sammanhang.

19. Den hänskjutande domstolen har dessutom påpekat att det i det nationella lönesystemet föreskrivs en sämre behandling för domare än för åklagare och att ordföranden för OBH och domstolscheferna efter eget skön får bevilja olika ersättningar som är mycket höga i förhållande till domarnas grundlön och det kan således utgöra ett otillbörligt inflytande och medföra ett åsidosättande av domstolarnas oavhängighet.

20. Mot denna bakgrund beslutade Pesti Központi Kerületi Bíróság (Distriktsdomstolen i Pest, Ungern) att vilandeförklara målet och ställa tre grupper av tolkningsfrågor till EU-domstolen (frågorna 1 a och b, 2 a och b och 3 a och b).

21. Genom ett beslut om hänskjutande av den 18 november 2019 beslutade den hänskjutande domstolen att inge ett tillägg till den ursprungliga begäran och att ställa kompletterande tolkningsfrågor.

22. Den hänskjutande domstolen förklarade att efter det att den ursprungliga begäran om förhandsavgörande hade framställts, ingav allmänna åklagaren den 19 juli 2019, med stöd av 668 § i straffprocesslagen, ett extraordinärt överklagande, som kallas ”överklagande i lagens intresse”, till Kúria mot beslutet att begära förhandsavgörande i förevarande mål. I ett slutgiltigt avgörande av den 10 september 2019 förklarade Kúria att beslutet var rättsstridigt. Kúria fann att frågorna inte var relevanta för att avgöra det nationella målet och att den första frågan i själva verket inte avsåg tolkningen av unionsrätten utan syftade till att fastställa att den tillämpliga ungerska rätten inte var förenlig med de principer som skyddas av unionsrätten. Den hänskjutande domstolen angav att den, trots den fastställande verkan av Kúrias avgörande, anser att det är oklart hur det nationella förfarandet ska fortgå med avseende på att avgörandet eventuellt är oförenligt med unionsrätten.

23. Domaren vid den hänskjutande domstolen tillade att ordföranden för Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapest stad) inledde, den 25 oktober 2019, ett disciplinärt förfarande mot honom och upprepade bokstavligen skälen för Kúrias avgörande av den 10 september 2019. Efter det att den ungerska regeringen hade informerat om att detta förfarande hade avslutats, ställde EU-domstolen frågor till domaren vid den hänskjutande domstolen. Domaren bekräftade i sitt svar av den 10 december 2019 att nämnda ordförande, genom en handling daterad den 22 november 2019, hade återkallat beslutet att inleda det disciplinära förfarandet och domaren angav att han inte hade för avsikt att ändra sin kompletterande begäran om förhandsavgörande.

24. Mot denna bakgrund beslutade Pesti Központi Kerületi Bíróság (Distriktsdomstolen i Pest) att ställa kompletterande tolkningsfrågor till EU-domstolen (frågorna 4 a–c och 5). Genom de två besluten har den hänskjutande domstolen således ställt följande tolkningsfrågor till EU-domstolen:

- ”1) a) Ska artikel 6.1 FEU och artikel 5.2 i direktiv 2010/64 tolkas på så sätt att medlemsstaten, för att säkerställa rätten till en rättvis rättegång för de tilltalade som inte talar rättegångsspråket, ska upprätta ett register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer eller, i andra hand, på annat sätt säkerställa att lämplig kvalitet på språktolkningen kan kontrolleras under domstolsförfarandet?
- b) Om föregående fråga besvaras jakande och om språktolkningens kvalitet har brustit i detta fall och det därmed inte kan avgöras om den misstänkte/tilltalade har informerats om misstankarna eller åtalet mot honom eller henne, ska artikel 6.1 FEU och artiklarna 4.5 och 6.1 i direktiv 2012/13 tolkas på så sätt att dessa omständigheter utgör hinder mot att fortsätta förfarandet i nämnda persons utvevar?
- 2) a) Ska principen om rättsväsendets oberoende, som anges i artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 47 i [stadgan] och EU-domstolens rättspraxis tolkas på så sätt att det strider mot nämnda princip för det fall att ordföranden för [OBH], som är ansvarig för den centrala domstolsförvaltningen och utnämns av parlamentet, som endast är ansvarig gentemot parlamentet och endast kan avsättas av parlamentet, tillsätter tjänsten som domstolschef – en tjänst som, bland annat, ger befogenhet att fördela mål, inleda disciplinära förfaranden mot domare och utvärdera desamma – genom tillfällig direkt utnämning och därmed kringgår förfarandet med uttagningsprov och ständigt ignorerar yttrande från behöriga institutioner för domarnas självstyre?
- b) Om ovanstående fråga 2 a besvaras jakande och om domaren som handlägger detta mål har rimliga skäl att befara att han kommer missgynnas oberättigat på grund av sin dömande och administrativa verksamhet, ska nämnda princip tolkas på så sätt att en rättvis rättegång inte är säkerställd i detta mål?
- 3) a) Ska principen om rättsväsendets oberoende, som anges i artikel 19.1 andra stycket FEU, artikel 47 i [stadgan] och i EU-domstolens rättspraxis, i förhållande till den situation som råder sedan den 1 september 2018, nämligen att de ungerska domarna enligt lag har lägre lön än åklagarna av motsvarande kategori, som har samma lönegrad och samma antal tjänsteår, till skillnad från den praxis som har följts under tidigare årtionden, och att domarnas löner, med tanke på den ekonomiska situationen i landet, i allmänhet inte står i samklang med vikten av den verksamhet som de utövar, särskilt med tanke på det godtyckliga systemet med bonusar som kan beviljas av överordnade, tolkas på så sätt att den beskrivna situationen inte är förenlig med nämnda princip?
- b) Om ovanstående fråga besvaras jakande, ska nämnda princip om rättsväsendets oberoende tolkas på så sätt att en rättvis rättegång inte kan säkerställas under sådana omständigheter?
- 4) a) Ska artikel 267 [FEUF] tolkas så, att den utgör hinder för ett beslut i nationell rättspraxis genom vilket den högsta domstolsinstansen inom ramen för ett förfarande som syftar till att förenhetliga medlemsstatens rättspraxis kvalificerar ett beslut av en underinstans om att inleda ett förfarande för förhandsavgörande som rättsstridigt, dock utan att det påverkar de rättsliga verkningarna av beslutet i fråga?

- b) Om fråga [4 a] besvaras jakande, ska artikel 267 [FEUF] tolkas så, att den hänskjutande domstolen ska underlåta att beakta den högre domstolens motsatta beslut och de principiella ståndpunkter som antagits i syfte att förenhetliga nationell rätt?
 - c) Om fråga [4 a] besvaras nekande, kan det straffrättsliga förfarande som har vilandeförklarats återupptas i ett sådant fall, trots att förfarandet för förhandsavgörande pågår?
- 5) Ska – mot bakgrund av artikel 267 FEUF – principen om domstolarnas oavhängighet, vilken stadfästs i artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna samt i EU-domstolens praxis, tolkas så, att den åsidosätts när ett disciplinärt förfarande inleds mot en domare av det skälet att han har inlett ett förfarande för förhandsavgörande?”

III. Förfarandet vid domstolen

25. Den ungerska, den nederländska och den svenska regeringen samt Europeiska kommissionen har inkommit med yttranden.

IV. Bedömning

26. Det ska inledningsvis erinras om att den ungerska regeringen anser att ingen av frågorna till domstolen kan tas upp till sakprövning och skälet härför är densamma, nämligen att det saknas samband mellan de unionsrättsliga bestämmelser vars tolkning begärts och det nationella målet, eftersom de frågor som ställts saknar relevans för att avgöra målet. Denna allmänna kritik förtjänar ett särskilt svar på grundval av domstolens relevanta praxis, som domstolen har utvecklat och särskilt preciserat i domen i målet *Miasto Łowicz*.

27. I den domen erinrade domstolen om att enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. Det framgår dock även av fast rättspraxis att det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra de mål som de ska pröva. En begäran om förhandsavgörande är inte till för att möjliggöra rådgivande yttranden i allmänna eller hypotetiska frågor, utan för att tillgodose behov knutna till det faktiska avgörandet av ett mål.⁵

28. Såsom framgår av själva ordalydelsen i artikel 267 FEUF ska det begärda förhandsavgörandet vara ”nödvändigt” för att den hänskjutande domstolen ska kunna ”döma i saken” i det mål som är anhängigt vid den. Domstolen har således vid upprepade tillfällen erinrat om att det framgår av såväl ordalydelsen som systematiken i artikel 267 FEUF att förfarandet med förhandsavgörande förutsätter att ett mål faktiskt är anhängigt vid den nationella domstolen och att den nationella domstolen inom ramen för detta mål kommer att meddela ett avgörande med avseende på vilket förhandsavgörandet kan beaktas. EU-domstolens uppgift i ett mål om förhandsavgörande är att

⁵ Domen i målet *Miasto Łowicz* (punkterna 43 och 44).

bistå den hänskjutande domstolen vid avgörandet av det konkreta mål som är anhängigt vid den. I ett sådant förfarande måste det således föreligga ett sådant samband mellan det berörda målet och de unionsrättsliga bestämmelser vars tolkning begärts att tolkningen tillgodoser ett objektivt behov för det avgörande som den hänskjutande domstolen ska meddela.⁶

29. Det framgår av domen i målet *Miasto Łowicz* att detta samband kan vara direkt eller indirekt. Den är direkt när den nationella domstolen ska tillämpa unionsrätten vars tolkning begärts för att kunna avgöra det aktuella målet i sak. Den är indirekt när förhandsavgörandet kan tillhandahålla de hänskjutande domstolarna en tolkning av unionsrätten som gör det möjligt för den att avgöra processuella frågor, antingen i unionsrätten eller i nationell rätt, innan den kan avgöra det aktuella målet i sak.⁷

30. Mot bakgrund av dessa preciseringar anser jag att det står klart att den ungerska regeringens invändning om rättegångshinder ska avslås vad gäller den första frågan och bifallas såvitt avser den andra och tredje frågan, medan lösningen för den fjärde och den femte frågan däremot kräver en mer nyanserad analys. När det gäller ordningsföljden för prövningen av frågorna anser jag att det är nödvändigt att först pröva den fjärde tolkningsfrågan som är en följd av de redogörelser för de nationella förfaranden som följde det första beslutet om hänskjutande. Dessa nationella förfaranden utgörs i förevarande fall av allmänna åklagarens överklagande i lagens intresse och det avgörande som *Kúria* därefter meddelade varigenom beslutet förklarades rättsstridigt. Jag anser nämligen att denna fråga ska besvaras först med hänsyn till logiken i resonemanget, eftersom den rör frågan om huruvida den ursprungliga begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

A. Den fjärde frågan

31. Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 267 FEUF ska tolkas så, att den utgör hinder för att den högsta nationella domstolsinstansen, som ska pröva ett överklagande i lagens intresse, meddelar ett avgörande varigenom beslutet att begära förhandsavgörande förklaras vara rättsstridigt – dock utan att påverka beslutets rättsliga verkningar vad gäller vilandeförklaring av det nationella förfarandet och det fortsatta förfarandet för förhandsavgörande – med anledning av att tolkningsfrågorna inte var nödvändiga för att avgöra det nationella målet och att de syftar till att få fastställt att nationell rätt är oförenlig med unionsrätten. Den hänskjutande domstolen har även bitt EU-domstolen att klargöra vilka följder ett jakande eller nekande svar på denna fråga får för genomförandet av det nationella förfarandet och för beaktandet av den högste domstolens dom mot bakgrund av principen om unionsrättens företräde.

1. Huruvida tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning

32. Till stöd för yrkandet om avvisning har den ungerska regeringen framhållit att frågan saknar relevans för utgången i det nationella målet, eftersom den ungerska Högsta domstolen inte upphävde beslutet om hänskjutande eller om vilandeförklaring av det straffrättsliga förfarandet,

⁶ Domen i målet *Miasto Łowicz* (punkterna 45 och 46).

⁷ Se domen i målet *Miasto Łowicz* (punkterna 49–51). I domen av den 25 juni 2020, *Ministerio Fiscal* (Tillgång till förfarandet för prövning av en ansökan om internationellt skydd) (C-36/20 PPU, EU:C:2020:495, punkt 49), preciseras att det endast är möjligt att avvisa en begäran om förhandsavgörande som har framställts av en nationell domstol om det framgår att förfarandet enligt artikel 267 FEUF har missbrukats och i själva verket används i syfte att få domstolen att meddela ett förhandsavgörande, utan att det föreligger en verklig tvist, eller om det är uppenbart att unionsrätten varken direkt eller indirekt är tillämplig på omständigheterna i målet.

lika lite som den ålade den hänskjutande domstolen att återkalla eller ändra beslutet. Domstolsförfarandet avbryts således inte i något fall och EU-domstolen har *in fine* behörighet att anse att den aktuella begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

33. Denna argumentation kan enligt min mening inte godtas, eftersom den berörda tolkningsfrågan ska anses kunna tas upp till sakprövning på grund av ett indirekt men faktiskt samband mellan det nationella målet och artikel 267 FEUF. Den hänskjutande domstolen vill nämligen – genom den fjärde tolkningsfrågan och genom den begärda tolkningen av bestämmelsen – få klarhet inte i hur målet, vilka avser andra unionsrättsliga spørsmål, ska avgöras i sak; den hänskjutande domstolen vill få vägledning beträffande ett processuellt spørsmål som redan i början av målets handläggning (*in limine lites*) ska avgöras av den hänskjutande domstolen, då det som är i fråga rör villkoren för att få fullfölja det nationella förfarandet efter det att Kúria meddelade det avgörande som förklarar det ursprungliga beslutet om hänskjutande rättsstridigt.⁸

34. Enligt 490 § 1 i den ungerska straffprocesslagen ”får en domstol antingen ex officio eller på begäran från en av parterna framställa en begäran om förhandsavgörande till [domstolen] i enlighet med de bestämmelser som fastställts i de fördrag som utgör Europeiska unionens grund”. Enligt punkt 2 respektive punkt 3 ska en domstol genom beslut antingen inleda ett förfarande för förhandsavgörande och samtidigt vilandeförklara förfarandet eller avslå begäran om att inleda ett förfarande för förhandsavgörande. Efter allmänna åklagarens överklagande i lagens intresse med stöd av 667 § 1 i straffprocesslagen gjorde Kúria en laglighetsprövning av det ursprungliga beslutet om hänskjutande mot bakgrund av 490 § i samma lag.

35. Det framgår av Kúrias avgörande att den prövade om det fanns skäl för den hänskjutande domstolen att ställa tolkningsfrågorna, vilket var avgörande för huruvida vilandeförklaringen av det efterföljande straffrättsliga förfarandet var lagenlig. Kúria ansåg således att frågorna inte var nödvändiga för att avgöra målet, att de i själva verket inte var aktuella eller att de saknade samband med de faktiska omständigheterna i målet,⁹ eftersom de första tolkningsfrågorna dessutom inte avsåg en tolkning av unionsrätten utan syftade till att fastställa att den tillämpliga ungerska rätten är oförenlig med unionsrätten.¹⁰ Kúria drog därav slutsatsen att den hänskjutande domstolen, genom sitt beslut om att framställa en begäran om förhandsavgörande och om att vilandeförklara det straffrättsliga förfarandet, hade åsidosatt straffprocesslagstiftningen, i förevarande fall 490 § i straffprocesslagen. Även om inte Kúria upphävde det ursprungliga beslutet om hänskjutande, förklarades det dock vara rättsstridigt vad gäller den ungerska rättsordningen.¹¹

36. Den hänskjutande domstolen, som ställdes inför Kúrias avgörande, delade med sig av sina frågeställningar om genomförandet mot bakgrund av flera omständigheter. Den hänvisade först till 491 § 1 a i straffprocesslagen, i vilken det föreskrivs att om skälet till att förfarandet vilandeförklarats inte längre föreligger, ska domaren återuppta handläggningen av målet, vilket kan vara fallet om skälet har ansetts vara rättsstridigt såsom i förevarande fall. Domaren vid den hänskjutande domstolen har vidare understrukt att med hänsyn till hans ställning och till de bestämmelser i lagen om domarnas rättsliga ställning som avser bland annat utvärderingar av

⁸ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 99).

⁹ Se punkterna 61 och 70 i Kúrias avgörande.

¹⁰ Se punkt 64 i Kúrias avgörande.

¹¹ I punkt 20 i Kúrias avgörande anges att överklagandet i lagens intresse gör det möjligt att förhindra att ett domstolsavgörande som i princip är rättsstridigt blir omöjligt att undanröja.

domare, ankommer det på honom att allmänt iaktta lagenligheten och följa vägledning i rättspraxis från högre domstolsinstanser och således avstå från att fatta rättsstridiga domstolsavgöranden. Även om Kúrias avgörande inte är rättsligt bindande, har det offentliggjorts i den officiella samling som är förbehållet principbeslut i syfte att säkerställa en enhetlig nationell rätt och den hänskjutande domstolen kan endast frånga den med en uttrycklig motivering av sitt ställningstagande.

37. Det ska påpekas att den fastställande verkan av Kúrias avgörande och den omständigheten att situationen mellan parterna (*inter partes*) inte ändras, inte sträcker sig utöver fasen för förhandsavgörande och vilandeförklaringen av det nationella förfarandet fram till EU-domstolens dom. Den efterföljande frågan om den tilltalades straffrättsliga ansvar kvarstår och avgörs helt och hållet genom att den hänskjutande domstolen fattar ett slutligt avgörande som grundar sig på ett ursprungligt beslut om hänskjutande som enligt Kúrias slutgiltiga avgörande är rättsstridigt i den ungerska rättsordningen. Det är intressant att Kúria i sin motivering¹² angav att den lägre instansen har behörighet att vilandeförklara det straffrättsliga förfarandet om de villkor som uppställs i lagen är uppfyllda, vilket endast kan ske ”för att meddela ett avgörande *i sak* som är lagenligt och välgrundat” (min kursivering). Av en sådan motivering följer att den omständigheten att det mellanliggande beslutet om vilandeförklaring är rättsstridigt med nödvändighet kan påverka lagenligheten av det slutliga avgörandet i sak. Det framgår emellertid att avgörandet i sak om ansvarsfrågan kan bli föremål för ett ordinärt överklagande enligt nationell rätt, utan att ens nämna alternativet att allmänna åklagaren inger ett nytt överklagande i lagens intresse.

38. Det framgår av det kompletterande beslutet om hänskjutande att det alternativ som den ansökande domstolen ställs inför utifrån EU-domstolens möjliga svar på frågorna om huruvida Kúrias avgörande är förenligt med artikel 267 FEUF, är följande:

- Om Kúria med giltig verkan kunde förklara att det ursprungliga beslutet om hänskjutande var rättsstridigt, ankommer det på den hänskjutande domstolen att fullfölja det straffrättsliga förfarandet och pröva den tilltalades straffrättsliga ansvar enbart med hänsyn till handlingarna i det nationella målet, och den första, den andra och den tredje tolkningsfrågan ska anses sakna all relevans i detta syfte.¹³
- Om det var fel av Kúria att förklara det ovannämnda beslutet rättsstridigt, ankommer det på den ansökande domstolen att tillämpa unionsrätten, såsom den tolkats i EU-domstolens dom, för att kunna avgöra det aktuella målet i sak och att med hänsyn till unionsrättens företräde underlåta att tillämpa Kúrias avgörande.

39. Mot bakgrund av det ovan anförda anser jag att domstolens svar på den fjärde frågan kan tillhandahålla den hänskjutande domstolen en tolkning av unionsrätten, i förevarande fall artikel 267 FEUF, som gör det möjligt för den att avgöra processuella frågor i nationell rätt innan den kan avgöra det aktuella målet i sak.¹⁴ Frågan kan således tas upp till sakprövning i sin helhet.

¹² Se punkt 75 i Kúrias avgörande.

¹³ Jag anser att formuleringen av fråga 4 c innehåller en tvetydighet som gör att domstolens svar inte är användbart i ett förfarande för förhandsavgörande där genomförandet inte påverkas av Kúrias avgörande. Formuleringen av frågan, i vilken ett problem i tidshänseende framhålls, är endast meningsfull om den kompletterande begäran om förhandsavgörande hade behandlats isolerat och i första hand av EU-domstolen. Så är dock inte fallet, eftersom samtliga frågor har samlats i ett enda förfarande för förhandsavgörande avseende vilket EU-domstolen meddelar ett enda avgörande. Med andra ord, och i motsats till vad kommissionen och den nederländska regeringen har angett, är frågan inte huruvida den hänskjutande domstolen ska invänta EU-domstolens svar utan att ”däremellan” behöva återuppta handläggningen av det vilandeförklarade nationella förfarandet.

¹⁴ Domen i målet Miasto Łowicz (punkt 51).

2. *Prövning i sak*

40. Det framgår av handlingarna i målet att även om det enligt ungersk straffprocessrätt inte finns något ordinärt rättsmedel mot ett beslut att begära förhandsavgörande och om vilandeförklaring av det nationella förfarandet, kan det bli föremål för ett extraordinärt rättsmedel, i förevarande fall ett överklagande i lagens intresse som allmänna åklagaren inger till Kúria och som är avsett att säkerställa en enhetlig nationell rätt. Den högre domstolsinstansen, som prövar överklagandet, är således behörig att förklara att beslutet är rättsstridigt. Konstaterandet har endast verkningar för framtiden.

41. Det följer av domstolens praxis att artikel 267 FEUF, i fråga om en domstol mot vars avgöranden det finns rättsmedel enligt nationell lagstiftning, inte hindrar att beslut av en sådan domstol om att begära förhandsavgörande från EU-domstolen omfattas av de ordinära rättsmedel som föreskrivs i den nationella rätten. Utgången av ett sådant överklagande får emellertid inte begränsa den behörighet som enligt artikel 267 FEUF tillkommer nämnda domstol att begära förhandsavgöranden från EU-domstolen, om den anser att ett mål ger upphov till frågor avseende tolkningen av unionsrättsliga bestämmelser vilka kräver ett avgörande från EU-domstolen. Domstolen har således slagit fast att behörigheten inte sätts i fråga av tillämpningen av bestämmelser i nationell rätt, vilka ger en domstol som prövar ett överklagande rätt att undanröja begäran om förhandsavgörande och förelägga den domstol som meddelat beslutet härom att återuppta det förfarande enligt nationell rätt som vilandeförklarats.¹⁵ I en situation där ett mål är anhängigt för andra gången vid en domstol i första instans, efter det att en dom som meddelats av denna instans har upphävts av en domstol i högsta instans, har EU-domstolen även slagit fast att nämnda domstol i första instans har rätt att, med stöd av artikel 267 FEUF, begära att EU-domstolen meddelar förhandsavgörande, oaktat att det i nationell rätt föreskrivs en bestämmelse som binder domstolarna vid den rättsliga bedömning som gjorts av en domstol i högre instans.

42. Dessa två lösningar saknar relevans. Eftersom Kúrias avgörande inte upphävde beslutet om hänskjutande krävs det varken att den hänskjutande domstolen återkallar eller ändrar beslutet eller återupptar det straffrättsliga förfarande som ursprungligen hade vilandeförklarats. Domstolen i högre instans konstaterade att det förelåg en rättsstridighet, utan att vidta någon åtgärd avseende rättsföljd. Bedömningen av denna dom kan i alla händelser inte endast avse detta påpekande och domslut, som nödvändigtvis ska läsas mot bakgrund av de skäl som det hör ihop med.

43. I sitt avgörande gjorde Kúria en lagenlighetsprövning av det ursprungliga beslutet om hänskjutande mot bakgrund av 490 § i straffprocesslagen, som anses som en "projektion" i den nationella lagstiftningen av unionsrättens krav på en begäran om förhandsavgörande.¹⁶ I enlighet med detta unika antagande, tillsammans med formella försiktighetsåtgärder gällande iakttagandet av domstolens behörighet, gjorde Kúria en typ av kontroll om huruvida det ursprungliga beslutet om hänskjutande kunde tas upp till sakprövning och den syftade till att avgöra om de frågor som den hänskjutande domstolen hade ställt i det berörda målet var nödvändiga för att avgöra målet i sak. Kúria fann, med utgångspunkt i sin bedömning av beslutet, att den första frågan i själva verket inte var aktuell och att den andra och den tredje frågan saknade samband med målet. Vad som var än mer förvånande är den andra lagenlighetsgrunden som beaktades i enlighet med allmänna åklagarens yrkande för den första frågan, nämligen att den i själva verket inte avsåg tolkningen av

¹⁵ Dom av den 16 december 2008, *Cartesio* (C-210/06, EU:C:2008:723, punkterna 89, 93, 95 och 98), och dom av den 16 januari 1974, *Rheinmühlen-Düsseldorf* (166/73, EU:C:1974:3).

¹⁶ Se punkterna 47 och 66 i Kúrias avgörande.

unionsrätten, utan syftade till att fastställa att den tillämpliga ungerska rätten inte var förenlig med de principer som skyddas genom unionsrätten. Denna grund, som avser en bedömning av tolkningsfrågornas syfte, överensstämmer med tillämpningen av fast praxis från den högsta nationella ungerska domstolen, med den omständigheten, som i förevarande fall är allvarlig, att den lösning som valdes avser beslutet om hänskjutande i sig och inte beslutet från den domstol som prövar målet i sak att avslå en parts begäran att framställa en begäran om förhandsavgörande.

44. Jag anser att nämnda avgörande med denna motivering strider mot den hänskjutande domstolens rätt att begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen och åsidosätter därmed artikel 267 FEUF, såsom den tolkats av EU-domstolen.

45. För det första ska det erinras om att det enligt artikel 19 FEU åligger de nationella domstolarna och EU-domstolen att säkerställa att unionsrätten tillämpas fullt ut i samtliga medlemsstater och att säkerställa domstolsskyddet för enskildas rättigheter enligt unionsrätten. Kärnan i det på så sätt utformade domstolssystemet utgörs av förfarandet för förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF som, genom att det inrättas en dialog mellan EU-domstolen och domstolarna i medlemsstaterna, syftar till att säkerställa en enhetlig tolkning av unionsrätten och därigenom göra det möjligt att säkerställa unionsrättens koherens, fulla verkan och autonomi samt slutligen den specifika karaktären hos den rättsordning som inrättats genom fördragen.¹⁷

46. Enligt artikel 267 FEUF har en nationell domstol en mycket vittgående möjlighet att hänskjuta en fråga till domstolen, om den bedömer att det i ett mål som pågår inför den har uppkommit frågor som kräver ett avgörande avseende tolkningen eller giltigheten av unionsrätten för att den ska kunna döma i målet. De nationella domstolarna är för övrigt fria att när som helst under förfarandet utnyttja denna möjlighet enär de anser det vara lämpligt. En bestämmelse i nationell rätt, i författning eller i rättspraxis, kan således inte hindra en nationell domstol från att använda sig av denna möjlighet. Denna möjlighet utgör nämligen en grundläggande del av det system för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som inrättats genom artikel 267 FEUF samt av den uppgift att tillämpa unionsrätten som nationella domstolar ges genom bestämmelsen.¹⁸

47. Denna definierade dialog mellan domstolar vid förhandsavgöranden omfattar inte någon trepartsrelation som innefattar att någon annan domstol än EU-domstolen och den hänskjutande domstolen ska göra en självständig bedömning av relevansen och behovet av ett förhandsavgörande för att därefter konstatera rättsstridighet med anledning av att dessa kännetecken saknas.¹⁹ Förevarande situation strider mot att begäran om förhandsavgörande ska vila på en dialog mellan domstolar. Denna dialog kommer till stånd uteslutande genom att den nationella domstolen bedömer relevansen och behovet av att en sådan begäran hänskjuts, med förbehåll för den begränsade prövning som domstolen företar.²⁰ Prövningen av om tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning ankommer med andra ord enbart på EU-domstolen.

¹⁷ Dom av den 6 mars 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, punkterna 36 och 37).

¹⁸ Domen i målet Miasto Łowicz (punkterna 56 och 57), och dom av den 5 april 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punkt 34).

¹⁹ I punkt 26 i den ungerska regeringens yttrande över den första begäran om förhandsavgörande drog sig inte nämnda regering från att ange att det är motiverat att EU-domstolen, i sin bedömning av om tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning, "tar hänsyn till Kúria ställningstagande", eftersom Kúria uttryckligen har gett sin åsikt om frågornas relevans.

²⁰ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 december 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, punkterna 91 och 96), och dom av den 27 februari 2014, Pohotovost' (C-470/12, EU:C:2014:101, punkt 31). Såsom generaladvokaten Poiares Maduro angav i sitt förslag till avgörande inför domen av den 16 december 2008, Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:294) "deltar [e]n nationell domstol ... i den [unions]rättsliga debatten genom att begära förhandsavgörande, utan att vara beroende av andra nationella myndigheter eller domstolar... Avsikten hos fördragets upphovsmän var aldrig att en sådan dialog ska kunna filtreras av någon annan nationell domstol, oavsett domstolshierarkin i medlemsstaten."

48. För det andra skulle nämligen unionsrättens effektivitet äventyras om utfallet av ett överklagande till högsta nationella instans innebar att den nationella domstolen – som har att avgöra ett mål där unionsrätten är tillämplig – var förhindrad att använda sig av möjligheten att enligt artikel 267 FEUF ställa frågor till EU-domstolen om tolkningen eller giltigheten av unionsrätten, i syfte att låta EU-domstolen avgöra huruvida en nationell regel är förenlig med unionsrätten.²¹ Jag anser att det förhåller sig så med Kúrias avgörande, i vilket det, i enlighet med fast rättspraxis, gjordes en analys av syftet med de tolkningsfrågor som ställdes till EU-domstolen för att förhindra en kontroll om huruvida de nationella bestämmelserna var förenliga med unionsrätten. En sådan praxis riskerar att få till följd att en nationell domstol som anser att det är oklart om den nationella rätten är förenlig med unionsrätten, föredrar att avstå från att ställa tolkningsfrågor till domstolen för att undvika att beslutet att begära förhandsavgörande och vilandeförklaringen av det nationella målet förklaras vara rättsstridiga, vilket kan komma att äventyra giltigheten av det framtida avgörandet i sak.²²

49. För det tredje framgår det av fast rättspraxis att en dom som meddelats av EU-domstolen i ett mål om förhandsavgörande är bindande för den nationella domstolen vid dess avgörande av tvisten, såvitt avser tolkningen eller giltigheten av de berörda unionsrättsakterna.²³ När en domstol i första eller i sista instans fått svar från EU-domstolen på sin till nämnda domstol ställda fråga angående unionsrättens tolkning, är nämnda domstol skyldig att själv göra vad som är nödvändigt för att denna tolkning av unionsrätten tillämpas.²⁴ Artikel 267 FEUF kräver att den hänskjutande domstolen ger EU-domstolens tolkning av unionsrätten full verkan.²⁵ I förevarande fall anser jag att den hänskjutande domstolen kan förhindras att fullgöra denna skyldighet om den högsta nationella domstolsinstansen meddelar ett avgörande, vilket publiceras i en samling som är förbehållen principbeslut och slutgiltigt förklarar att ett beslut att begära förhandsavgörande är rättsstridigt enligt den nationella rättsordningen, innan den hänskjutande domstolen meddelar avgörandet i sak och som skulle innefatta EU-domstolens svar om den begärda tolkningen av unionsrätten.

50. Det framgår således att Kúrias avgörande kan leda till att de grundläggande kännetecknen för det samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna som anges i artikel 267 FEUF och unionsrättens företräde i den nationella rättsordningen undergrävs.

51. Det ska slutligen tilläggas att EU-domstolen redan har slagit fast att en nationell domstol som inom ramen för sin behörighet ska tillämpa de unionsrättsliga bestämmelserna är skyldig att säkerställa att dessa regler ges full verkan genom att, med stöd av sin egen behörighet, om det behövs, underlåta att tillämpa varje motstridande bestämmelse i nationell lagstiftning, även senare sådan. Berörd domstol ska nämligen underlåta att tillämpa en nationell bestämmelse som hindrar genomförandet av det förfarande som föreskrivs i artikel 267 FEUF, och domstolen behöver därvid inte begära, eller invänta, att denna nationella bestämmelse först upphävs genom lag eller annat konstitutionellt förfarande.²⁶ Varje bestämmelse i en nationell rättsordning eller varje lagstiftnings- förvaltnings- eller domstolspraxis som kan leda till att unionsrättens verkan försvagas på grund av att den domstol som är behörig att tillämpa denna rätt förvägras

²¹ Dom av den 22 juni 2010, Melki och Abdeli (C-188/10 och C-189/10, EU:C:2010:363, punkt 45).

²² Se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juli 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punkt 25).

²³ Se, dom av den 5 oktober 2010, Elchinov (C-173/09, EU:C:2010:581, punkt 29).

²⁴ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 april 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punkt 42).

²⁵ Se, dom av den 5 juli 2016, Ognyanov (C-614/14, EU:C:2016:514, punkt 28).

²⁶ Dom av den 2 mars 2021, A.B. m.fl. (Tillsättning av domare till Högsta domstolen – Överklagande) (C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 141).

möjligheten att vid tillämpningstillfället göra allt som erfordras för att bortse från nationella lagbestämmelser vilka, även tillfälligt, kan hindra de unionsrättsliga bestämmelsernas fulla verkan, är nämligen oförenlig med de krav som följer av unionsrättens karaktär.²⁷

52. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att den fjärde frågan ska besvaras på följande sätt: När det finns nationella bestämmelser om ett extraordinärt rättsmedel som syftar till att få en enhetlig nationell rätt och som används mot ett beslut att begära förhandsavgörande, ska artikel 267 FEUF tolkas så, att den utgör hinder för att tillämpa sådana bestämmelser som gör det möjligt för den högre domstolsinstansen, vid vilken överklagandet inges, att förklara att beslutet är rättsstridigt – dock utan att det påverkar beslutets rättsverkningar vad gäller vilandeförklaring av det nationella förfarandet och det fortsatta förfarandet för förhandsavgörande – med anledning av att de ställda tolkningsfrågorna inte är nödvändiga för att avgöra det nationella målet och att de syftar till att få fastställt att nationell rätt är oförenlig med unionsrätten. Unionsrättens företrädare kräver att den hänskjutande domstolen underlåter att tillämpa dessa bestämmelser och de rättsliga avgöranden som ger dem rättsverkan.

B. Den första frågan

1. Huruvida tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning

53. En tolknings- eller giltighetsfråga från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av en unionsregel inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet, då frågorna är hypotetiska eller då EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den.²⁸

54. I förevarande fall framgår det inte tydligt av de handlingar som ingetts till EU-domstolen att en av ovannämnda situationer föreligger i målet. Vid den hänskjutande domstolen pågår för närvarande tvärtom ett straffrättsligt förfarande i utelämnande av IR, en svensk medborgare med turkiskt ursprung, som står åtalad för ett brott mot vapen- och ammunitionslagstiftningen. Förfarandet inleddes efter en utredning under vilken den tilltalade hördes av polis i närvaro av en tolk som översatte underrättelsen om hans rättigheter och misstankarna mot honom. Det är uppenbart att det nationella målet i sak har ett samband med unionsrätten, bland annat med bestämmelserna i direktiven 2010/64 och 2012/13, vilka den första tolkningsfrågan avser, och att den hänskjutande domstolen därför kommer att behöva tillämpa unionsrätten för att avgöra målet i sak.

55. Den ungerska regeringens påståenden påverkar inte detta konstaterande eller huruvida den därav följande tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning. De överväganden som avser påståendet att de faktiska och rättsliga omständigheterna i det nationella målet kan bedömas utan svårighet och att det saknas behov av en tolkning av unionsrätten, eftersom det saknas uppgifter i handlingarna i målet mot IS som ger anledning att betvivla att tolkningen höll tillräckligt hög kvalitet, saknar således relevans. Det räcker att erinra om att en nationell domstol har en mycket vittgående möjlighet att hänskjuta en fråga till EU-domstolen, om den bedömer att

²⁷ Se, dom av den 22 juni 2010, Melki och Abdeli (C-188/10 och C-189/10, EU:C:2010:363, punkterna 43 och 44), och dom av den 5 april 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, punkterna 40 och 41).

²⁸ Se, dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkterna 97 och 98).

det i ett mål som är anhängigt vid den har uppkommit sådana frågor om tolkningen eller giltigheten av bestämmelser i unionsrätten som kräver ett avgörande.²⁹ Även om det antogs att svaret på den första tolkningsfrågan inte lämnade något utrymme för tvivel kan med andra ord en sådan omständighet inte hindra en nationell domstol från att ställa en tolknings- eller giltighetsfråga till EU-domstolen och medför inte att frågan inte kan tas upp till sakprövning.

2. Tolkningsfrågans omfattning och omformulering

56. Enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits. EU-domstolen ska nämligen tolka alla de bestämmelser i unionsrätten som de nationella domstolarna behöver för att avgöra de mål som de ska pröva, även om dessa bestämmelser inte anges uttryckligen i de frågor som dessa domstolar har ställt. Den omständigheten att den hänskjutande domstolen formellt sett har begränsat sina frågor till att avse tolkningen av vissa bestämmelser i unionsrätten utgör inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av om det har hänvisats därtill i frågorna eller inte. Det ankommer på EU-domstolen att, utifrån samtliga uppgifter som den nationella domstolen har lämnat och i synnerhet utifrån skälen i beslutet om hänskjutande, avgöra vilka delar av unionsrätten som behöver tolkas med hänsyn till saken i målet.³⁰

57. Mot bakgrund av formuleringen av frågans två delar har den hänskjutande domstolen bitt EU-domstolen att tolka artikel 5.2 i direktiv 2010/64 (första delen) samt artiklarna 4.5 och 6.1 i direktiv 2012/13, samtidigt som den även avser artikel 6.1 FEU (andra delen).

58. Med hänsyn till de faktiska omständigheter som ligger till grund för det nationella förfarandet och för att kunna ge ett användbart och så fullständigt svar som möjligt på tolkningsfrågan, kan prövningen av tolkningsfrågan inte begränsas till endast de aspekter som den hänskjutande domstolen uttryckligen har angett. Tolkningsfrågan bör således utvidgas till att beakta flera andra bestämmelser i direktiven 2010/64 och 2012/13, liksom direktiv 2016/343 och artikel 47 i stadgan. Det föreslås följaktligen att frågans två delar ska omformuleras på följande sätt:

- Ska artiklarna 2, 3 och 5 i direktiv 2010/64 tolkas så, att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa misstänkta och tilltalade, som inte talar eller förstår det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, en rätt till tolkning av tillräckligt hög kvalitet för att säkerställa ett rättvist förfarande, genom att upprätta ett register över oberoende översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer och/eller en domstolskontroll av nämnda kvalitet?
- Ska bestämmelserna i direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343 samt artikel 47 i stadgan, jämförda med varandra, tolkas så, att de utgör hinder för att döma i utvevaro av en tilltalad som inte talar eller förstår det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, om det inte går att fastställa att den tilltalade under utredningen informerades om misstankarna eller anklagelsen mot personen med anledning av att tolkningen inte var ändamålsenlig?

²⁹ Dom av den 11 september 2014, A (C-112/13, EU:C:2014:2195, punkt 35).

³⁰ Dom av den 13 juni 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punkterna 39 och 40).

3. *Prövning i sak*

59. Sedan rådet antog rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), har det straffrättsliga samarbetet successivt utökats med rättsliga instrument vilkas samordnade tillämpning syftar till att stärka medlemsstaternas förtroende för deras respektive nationella rättsordningar i syfte att säkerställa erkännande och verkställighet inom unionen av domar i brottmål för att undvika att gärningsmän går straffria.³¹

60. Direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343 ingår i denna uppsättning av rättsliga instrument som konkretiserar den färdplan som antogs av rådet år 2009 för att stärka den enskildes rättigheter i straffrättsliga förfaranden, vilken välkomnades av Europeiska rådet och förklarades ingå som en del i Stockholmsprogrammet.³² Samtliga dessa sekundärrättsliga rättsakter syftar till att stärka misstänkta eller tilltalades processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden för att garantera dem rätten till en rättvis rättegång och bygger, för detta ändamål, enligt deras respektive skäl, på de rättigheter som särskilt anges i artiklarna 6, 47 och 48 i stadgan. Direktivens respektive tillämpningsområden är för övrigt definierade i nästan identiska ordalag för att omfatta det straffrättsliga förfarandet i sin helhet, från det att de behöriga myndigheterna i en medlemsstat informerar personerna om att de är misstänkta eller åtalade för att ha begått ett brott och fram till dess att förfarandet avslutas med att ett avgörande antas i syfte att slutligt fastställa om personerna har begått brottet eller inte.³³ Jag anser att det är nödvändigt att direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343 beaktas tillsammans för att besvara frågan.

a) Den första delen av frågan

61. Den hänskjutande domstolen har sökt klarhet med avseende på den rätt till tolkning som enligt direktiv 2010/64 ska hålla tillräckligt hög kvalitet, vad gäller genomförandet och kontrollen av den.

62. Enligt skäl 17 i direktiv 2010/64 ska de gemensamma minimireglerna i direktivet säkerställa att kostnadsfritt och lämpligt språkligt stöd tillhandahålls, som möjliggör för misstänkta eller tilltalade som inte talar eller förstår förfarandespråket att fullt ut utöva sin rätt till försvar, och garanterar att förfarandena går rättvist till. I artikel 1.1 i direktiv 2010/64 föreskrivs rätten till tolkning och översättning vid bland annat straffrättsliga förfaranden. Rätten till tolkning enligt artikel 2 i direktiv 2010/64 avser översättning genom tolk av muntlig kommunikation mellan å ena sidan misstänkta eller tilltalade och å andra sidan utredande myndigheter, rättsliga myndigheter eller, i förekommande fall, deras försvarare. För att garantera att förfarandena går rättvist till och att berörda personer kan utöva sin rätt till försvar fastställs med andra ord i denna artikel att dessa personer, när de själva ska göra en muntlig framställning under till exempel ett straffrättsligt förfarande, antingen direkt inför behöriga rättsliga myndigheter eller till sin försvarare, ska ha rätt att göra det på ett språk de förstår. I artikel 3 i direktiv 2010/64 regleras

³¹ Se, dom av den 12 december 2019, Parquet général du Grand-Duché de Luxembourg och Openbaar Ministerie (Åklagarmyndigheten i Lyon och i Tours) (C-566/19 PPU och C-626/19 PPU, EU:C:2019:1077, punkt 43).

³² Rådets resolution av den 30 november 2009 om en färdplan för att stärka misstänkta eller åtalade personers processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden (EUT C 295, 2009, s. 1), och "Stockholmsprogrammet – ett öppet och säkert Europa i medborgarnas tjänst och för deras skydd", punkt 2.4 (EUT C 115, 2010, s. 1).

³³ Det framgår av beslutet om hänskjutande att i det nationella målet står IS åtalad i ett straffrättsligt förfarande som inleddes med en utredning, under vilket han med hjälp av en tolk hördes av polis under frihetsberövandet, eftersom han inte behärskade förfarandespråket, och att det ännu inte har fattats något slutligt avgörande om huruvida han var skyldig till det aktuella brottet. Under dessa omständigheter anses direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343 vara tillämpliga på den berörda personen och på det nationella förfarandet.

rätten till översättning av vissa väsentliga handlingar som de behöriga myndigheterna har upprättat på förfarandespråket, det vill säga, på ett icke uttömmande sätt, beslut om frihetsberövande, anklagelser eller åtal samt domar.³⁴

63. I artikel 5.1 i direktiv 2010/64, jämförd med artiklarna 2.8 och 3.9 i samma direktiv, föreskrivs dessutom en skyldighet för medlemsstaterna att vidta åtgärder för att säkerställa att tolkningen och översättningen ska hålla tillräckligt hög kvalitet som garanterar att förfarandena går rättvist till, vilket innebär att tolkningen eller översättningen åtminstone ska göra det möjligt för misstänkta eller tilltalade att förstå vad de anklagas för och kunna utöva sin rätt till försvar.

64. Även om medlemsstaterna genom direktiv 2010/64, i otvetydiga ordalag, åläggs en skyldighet att uppnå ett precist resultat vad gäller kvaliteten på tolkningen och översättningen, ger direktivet medlemsstaterna tydligt ett utrymme för skönmässig bedömning gällande hur resultat ska uppnås. I motsats till bedömningen i beslutet om hänskjutande framgår det av endast en bokstavlig tolkning av artikel 5.2 i direktiv 2010/64, där verbet ”sträva” används, att det inte på något sätt är tvingande att upprätta ett register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer. Förekomsten eller avsaknaden av ett sådant register, vilket är fallet i Ungern enligt den ungerska regeringens uttalanden, är således inte i sig avgörande för huruvida den skyldighet som åligger medlemsstaterna och som nämns i föregående punkt i förevarande förslag till avgörande har iakttagits eller inte.

65. För att säkerställa en effektiv rätt till lämpligt språkligt stöd ålägger direktiv 2010/64 i alla händelser medlemsstaterna att, inom förfaranden som föreskrivs i nationell rätt, föreskriva en kvalitetskontroll av tolkning och översättning. Förutom rätten att angripa ett beslut om att det inte finns något behov av tolkning eller av översättning av handlingar, föreskrivs i artikel 2.5 och artikel 3.5 i direktivet att när tolkning har tillhandahållits ska misstänkta eller tilltalade ha möjlighet att klaga på att tolkningens eller översättningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förfarandena går rättvist till. Det ska även här anges att direktiv 2010/64 inte reglerar hur besluten ska angripas, annat än att det ska gå att initiera kontroll. Det följer av ovannämnda artiklar, jämförda med skälen 24 och 25 i direktiv 2010/64, att denna rätt att angripa ett beslut inte ålägger medlemsstaterna att ha ett särskilt system eller klagomålsförfarande.

66. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att den första delen av den första frågan ska besvaras på följande sätt: Artiklarna 2, 3 och 5 i direktiv 2010/64 ska tolkas så, att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att misstänkta eller tilltalade, som inte förstår eller talar det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, har möjlighet att klaga på att tolkningens kvalitet är så otillräcklig att den inte gör det möjligt för dem att förstå vad de anklagas för och att kunna utöva sin rätt till försvar. Artikel 5.2 i direktiv 2010/64 ålägger inte medlemsstaterna att upprätta ett register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer.

b) Den andra delen av frågan

67. Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i vad konsekvenserna blir för genomförandet av ett straffrättsligt förfarande i utvägar av den tilltalade, som förfarandet avser, om den tilltalades rätt till information har åsidosatts, och det inte går att fastställa att personen har fått kännedom om misstankarna eller anklagelsen mot honom eller henne med anledning av att tolkningen inte var ändamålsenlig. Frågan hänför sig enligt min mening till bedömningen av om rätten till

³⁴ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 oktober 2015, Covaci (C-216/14, EU:C:2015:686, punkterna 33, 40, 44 och 45).

försvar har iakttagits och av om förfarandet gått rättvist till, vilken med nödvändighet är kopplad till de rättigheter som uttryckligen föreskrivs i direktiv 2012/13 och som avses i frågans formulering, och den avser även direktiv 2016/343.

68. Det ankommer visserligen på den hänskjutande domstolen att bedöma huruvida bestämmelserna i direktiv 2012/13 har iakttagits i det nationella målet och vilka konkreta åtgärder som i förekommande fall bör vidtas för detta ändamål, men det ankommer på EU-domstolen att närmare ange vilka objektiva omständigheter som ska beaktas vid en sådan bedömning.³⁵

69. Det framgår av skälen 10 och 14 i direktiv 2012/13 att direktivet, genom att föreskriva gemensamma minimiregler om rätten till information i straffrättsliga förfaranden, syftar till att öka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna för deras respektive straffrättsliga system. I artikel 1 i direktiv 2012/13 anges tydligt att direktivet fastställer bestämmelser om misstänkta eller tilltalades rätt till information om deras rättigheter vid straffrättsliga förfaranden och om anklagelsen mot dem.³⁶ Artikel 3 jämförd med artikel 6 i direktiv 2012/13, bekräftar att den rätt som avses i artikel 1 åtminstone omfattar två separata rättigheter.³⁷

70. För det första ska misstänkta eller tilltalade personer enligt artikel 3 i direktivet underrättas om åtminstone vissa processuella rättigheter som räknas upp i denna bestämmelse. Dessa omfattar rätten till tillgång till försvarare, rätten till kostnadsfri juridisk rådgivning och villkoren för att erhålla sådan rådgivning, rätten att bli underrättad om anklagelsen, rätten till tolkning och översättning samt rätten att tala.³⁸ När misstänkta eller tilltalade personer anhållits eller häktats ska medlemsstaterna enligt artikel 4 i direktiv 2012/13 skriftligen ge dem rättighetsinformation med bland annat deras ovannämnda processuella rättigheter. I artikel 4.5 i direktivet föreskrivs att informationen ska ges till de berörda personerna på ett språk de förstår och om det inte finns tillgängligt ska de underrättas om sina rättigheter muntligen på ett språk som de förstår.

71. För det andra fastställs regler i artikel 6 i direktiv 2012/13 om misstänkta och tilltalades rätt att bli informerade om anklagelsen. Artikel 6.1 i direktiv 2012/13 rör regeln att misstänkta eller tilltalade ska erhålla information om den brottsliga gärning som de är misstänkta eller anklagade för utan dröjsmål och den ska vara så utförlig som krävs för att säkerställa ett rättvist förfarande och ett effektivt utövande av rätten till försvar. Punkt 2 i nämnda artikel avser specifikt misstänkta eller tilltalade som anhållits eller häktats och som ska informeras om skälen till anhållandet eller häktningen, inbegripet vilken brottslig gärning som vederbörande misstänks eller anklagas för att ha begått. Enligt punkt 3 i samma artikel ska dessutom, och framför allt, utförlig information om anklagelsen, inbegripet brottets art och brottsrubriceringen liksom det sätt på vilket den tilltalade personen varit delaktig i brottet, tillhandahållas senast när de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen lämnas in till en domstol.

³⁵ Dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl. (C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 81).

³⁶ Direktiv 2012/13, som syftar till att reglera misstänkta och tilltalades rätt till information vid straffrättsliga förfaranden, har ett nära samband med direktiv 2010/64, som ger samma personer, som inte talar eller förstår det språk som används i det berörda straffrättsliga förfarandet, en rätt till tolkning och översättning av den information som således ges. Såsom uttryckligen anges i skäl 25 i direktiv 2012/13 ska de misstänkta eller tilltalade, när de berörda personerna ges information enligt detta direktiv, vid behov förses med översättningar eller tolkning till ett språk som de förstår, i enlighet med de normer som anges i direktiv 2010/64.

³⁷ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juni 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punkterna 34, 42 och 43).

³⁸ I punkt 53 i domen av den 19 september 2019, Rayonna prokuratura Lom (C-467/18, EU:C:2019:765), preciserade domstolen att personer som är misstänkta för att ha begått ett brott ska informeras om sina rättigheter så snart som möjligt, från det att misstankarna mot vederbörande motiverar att de behörliga myndigheterna, i ett annat fall än brådskande fall, begränsar dessa personers frihet med hjälp av tvångsåtgärder och senast före polisens första officiella förhör med vederbörande.

72. För att effektivt säkerställa den således föreskrivna rätten till information, anges det i artikel 8.2 i direktiv 2012/13 att misstänkta eller tilltalade eller deras försvarare ska ha rätt att, i enlighet med förfarandena i nationell rätt, angripa en eventuell underlåtenhet eller vägran från de behöriga myndigheternas sida att tillhandahålla information i enlighet med detta direktiv.

73. Jag vill i detta skede påpeka att samtidigt som den hänskjutande domstolen i den andra delen av frågan hänvisar till artiklarna 4.5 och 6.1 i direktiv 2012/13, har den tagit upp en situation där det inte kan fastställas att den tilltalade, som förhörts under utredningsskedet i närvaro av en tolk på svenska, muntligen har informerats om misstankarna eller anklagelsen mot honom, på grund av en icke ändamålsenlig tolkning. Dessa omständigheter som kännetecknar det nationella målet innebär enligt min mening att artikel 6 i direktiv 2012/13 är den bestämmelse som är relevant för det svar som den hänskjutande domstolen ska ges.

74. Hur är det då med situationen för en tilltalad som, efter att ha delgetts vad personen anklagas för under utredningen av en tolk, på ett sätt som inte anses ändamålsenligt, är föremål för ett domstolsförfarande i dennes utevaro?

75. Såsom framgår av artikel 1 och skäl 9 i direktiv 2016/343 är syftet med direktivet att fastställa gemensamma minimiregler som är tillämpliga på straffrättsliga förfaranden och som avser vissa aspekter av oskuldspresumtionen och rätten att närvara vid sin rättegång. I artikel 8.1 i direktivet anges att medlemsstaterna ska se till att misstänkta och tilltalade har rätt att närvara vid sin egen rättegång. I skäl 35 i samma direktiv preciseras att den misstänktes eller tilltalades rätt att närvara vid rättegången inte är absolut och att den misstänkte eller tilltalade, på vissa villkor, uttryckligen eller genom ett tyst medgivande, men på ett otvetydigt sätt, bör kunna avstå från denna rätt. I artikel 8.2 i direktiv 2016/343 anges således att medlemsstaterna får föreskriva att en rättegång som kan leda till ett avgörande i fråga om en misstänkts eller tilltalads skuld eller oskuld får hållas i dennes utevaro, om den misstänkte eller tilltalade i enlighet med led a i denna bestämmelse i rätt tid har underrättats om rättegången och om konsekvenserna av utevaro eller om den misstänkte eller tilltalade i enlighet med led b i nämnda bestämmelse, efter att ha blivit underrättad om rättegången, företräds av en advokat med fullmakt som utsetts antingen av den misstänkte eller tilltalade eller av staten.³⁹

76. Det framgår av artikel 8.2 b i direktiv 2016/343 att det således är möjligt att döma en tilltalad i dennes utevaro om personen dessförinnan har underrättats om rättegången och företräds av en försvarare som den tilltalade valt eller som har utsetts av staten. Det framgår av de handlingar som ingetts till domstolen att IS, vars kallelse återsändes med angivelsen ”inte uthämtad”, inte närvarade vid den inledande förhandlingen den 27 november 2018 och eftersom Åklagarmyndigheten endast yrkat på ett bötesstraff är den hänskjutande domstolen enligt nationell rätt skyldig att fullfölja förfarandet i hans utevaro och således avgöra om den tilltalade, som är frånvarande men företrädd av en försvarare som utsetts av staten, är skyldig.

77. När villkoren för att meddela dom i någons utevaro är uppfyllda, vilket ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera,⁴⁰ utgör inte någon bestämmelse i direktiv 2016/343 hinder för att försvararen, som uttryckligen avses i artikel 8.2 i direktiv 2012/13, vid den behöriga

³⁹ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 februari 2020, Spetsializirana prokuratura (Förhandling som hålls i den tilltalades utevaro) (C-688/18, EU:C:2020:94, punkterna 29, 32 och 33).

⁴⁰ Jag erinrar härvidlag om att då rätten att vara närvarande vid sin egen rättegång inte är absolut, anges i skäl 35 i direktiv 2016/343 att den tilltalade på vissa villkor bör uttryckligen eller genom tyst medgivande, men på ett otvetydigt sätt, kunna avstå från denna rätt. I skäl 38 i samma direktiv tilläggs att vid bedömningen av om det sätt på vilket informationen tillhandahålls är tillräckligt för att säkerställa en persons kännedom om rättegången bör i förekommande fall särskilt beaktas de ansträngningar som den berörda personen har gjort för att ta emot den information som riktas till honom eller henne.

domstolen angriper hur rätten till information och särskilt hur artikel 6 i sistnämnda direktiv har tillämpats under förfarandet.⁴¹ Den tilltalade personens försvarare får således angripa en rättsakts lagenlighet och, i förekommande fall, förfarandet i sin helhet, vid den domstol som är behörig att pröva målet i den berörda personens utelämnande.

78. Till grund för angripandet kan det göras gällande att kvaliteten på tolkningen av anklagelsen mot en misstänkt eller en tilltalad inte är ändamålsenlig, såsom krävs enligt artikel 5.2 i direktiv 2010/64. En tolkning av tillräckligt hög kvalitet ska just förstås så, att den ska göra det möjligt för enskilda att förstå vad de anklagas för och att kunna utöva sin rätt till försvar, i enlighet med artikel 2.8 i direktivet.

79. Jag anser dock att det nationella målet även aktualiserar frågan om omfattningen av den tilltalades rätt att informeras om anklagelsen i ett straffrättsligt förfarande i vilket ett avgörande i sak väntas meddelas i personens utelämnande. Är det närmare bestämt möjligt att i samband med domstolsförfarandet i den tilltalades utelämnande avhjälpa ett åsidosättande av rätten till information om anklagelsen under utredningsskedet? Jag anser att en genomgång av domstolens praxis bör leda till ett jakande svar.

80. Såsom anges i skälen 14 och 41 i direktiv 2012/13 bygger direktivet på de rättigheter som fastställs i bland annat artikel 47 i stadgan och som syftar till att främja dessa rättigheter. Artikel 6 i direktivet har närmare bestämt till syfte att säkerställa att rätten till försvar kan utövas på ett verkningsfullt sätt och att förfarandet är rättvist och den avser således uttryckligen en aspekt av rätten till ett effektivt rättsmedel, vilken är stadfäst i artikel 47 i stadgan.⁴² Den omständigheten att direktiv 2012/13 inte reglerar hur den information om anklagelsen som anges i artikel 6 i direktivet lämnas till den tilltalade personen får inte motverka de syften som eftersträvas genom bestämmelsen.⁴³

81. Detta kräver att den anklagade får detaljerad information om anklagelsen i tid, så att vederbörande på ett effektivt sätt kan förbereda sitt försvar. Nämnda syfte liksom det korrekta genomförandet av förfarandet förutsätter i princip och med förbehåll för eventuella särskilda eller förenklade förfaranden, att detta tillhandahållande sker *senast* när förhandlingen om de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen *de facto* inleds vid den domstol som är behörig att avgöra målet i sak.⁴⁴

82. Utöver att fastställa den senaste tidpunkten då tillhandahållandet av detaljerad information om anklagelsen ska ske, angav domstolen att det är genom detta tillhandahållande som den anklagade *eller hans eller hennes försvarare* får information om de anklagelser som riktas mot den anklagade och deras rättsliga kvalificering. Möjligheten att få ta del av denna information senast när förhandlingen inleds är av avgörande betydelse för att göra det möjligt för den anklagade eller dennes försvarare att på ett effektivt sätt delta i förhandlingen i enlighet med den kontradiktoriska principen och principen om parternas likställdhet i processen, så att

⁴¹ Enligt skäl 36 i direktiv 2012/13 medför inte denna rättighet någon skyldighet för medlemsstaterna att ha ett specifikt förfarande för överklagande, ett särskilt system eller ett klagomålsförfarande inom ramen för vilket en sådan underlåtelse eller vägran kan angripas.

⁴² Se, dom av den 14 maj 2020, Staatsanwaltschaft Offenburg (C-615/18, EU:C:2020:376, punkterna 70 och 71). Domstolen tillade i punkterna 72 och 73 i den domen att artikel 6 i direktiv 2012/13 ska anses ha direkt effekt i likhet med artikel 47 i stadgan, vilken har verkan i sig och inte behöver preciseras genom några unionsbestämmelser eller nationella bestämmelser för att ge enskilda en rätt som kan åberopas som sådan och att det således ankommer på den hänskjutande domstolen att inom ramen för sin behörighet vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att artikel 6 får full verkan.

⁴³ Dom av den 13 juni 2019, Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, punkt 51).

⁴⁴ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl. (C-612/15, EU:C:2018:392, punkterna 90 och 92).

vederbörande kan framföra sin inställning på ett effektivt sätt.⁴⁵ Domstolen har även preciserat att i alla händelser måste, oavsett vid vilken tidpunkt detaljerade uppgifter om anklagelsen lämnas, i enlighet med den kontradiktoriska principen och principen om parternas likställdhet i processen, den tilltalade och dennes försvarare bland annat ges tillräckligt med tid för att sätta sig in i denna information och dessa handlingar och kunna utarbeta ett effektivt försvar, framföra synpunkter och, i förekommande fall, inkomma med sådana ansökningar, som bland annat kan avse bevisupptagning, som de har rätt att göra enligt nationell rätt. Detta krav medför att målet, om det är nödvändigt, ska vilandeförklaras och återupptas vid en senare tidpunkt.⁴⁶

83. Eftersom den tilltalade som inte närvarar vid domstolsförhandlingen är, såsom i det nationella målet, företräd av sin försvarare, som får utförlig information om anklagelsen i tid för att förbereda försvaret, har försvararen således möjlighet att på ett effektivt sätt delta i förhandlingen genom att vid behov angripa lagenligheten av en handling och av förfarandet i sin helhet samt de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen.

84. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att den andra delen av den första frågan ska besvaras enligt följande: Bestämmelserna i direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343, jämförda med varandra, ska tolkas så, att de, under sådana omständigheter som de nu aktuella, inte utgör hinder för att döma i utvevaro av en tilltalad som inte talar eller förstår det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, om det inte går att fastställa att personen under utredningen blev informerad om misstankarna eller anklagelsen mot honom eller henne med anledning av att tolkningen var icke ändamålsenlig, förutsatt att den försvarare som företräder den tilltalade har haft möjlighet att angripa lagenligheten av en handling och vid behov förfarandet i sin helhet med anledning av att rätten till information har åsidosatts. Artikel 6 i direktiv 2012/13, jämförd med artikel 47 i stadgan, ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att utförlig information om anklagelsen tillhandahålls försvaret för den tilltalade som döms i sin utvevaro innan en domstol börjar pröva åtalet i sak och innan förhandlingen inleds, under förutsättning att alla nödvändiga åtgärder vidtas av förevarande domstol för att säkerställa att rätten till försvar iakttas och att förfarandet går rättvist till.

C. Den andra och den tredje frågan

85. Till skillnad från den första tolkningsfrågan anser jag att de invändningar som den ungerska regeringen har framställt beträffande möjligheten att ta upp den andra och den tredje frågan till sakprövning, vilka kommissionen har angett i nästan identiska ordalag, leder till slutsatsen att de inte kan ta upp till sakprövning. Med beaktande av vad som framgår av domen *Miasto Łowicz* anser jag nämligen att frågan om huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till sakprövning inte längre ger upphov till några tvivel. Den andra och den tredje frågan utgör ett relevant exempel på de frågor som domstolen har velat utesluta från förfarandet för förhandsavgörande på grund av att det strider mot andan i och syftet med detta rättsmedel, det vill säga att EU-domstolen och den nationella domstolen tillsammans, med iakttagande av deras respektive behörighet, löser ett konkret mål som den nationella domstolen ska avgöra.

86. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan för att få klarhet i huruvida artikel 19 FEU och artikel 47 i stadgan ska tolkas så, att de utgör hinder för

⁴⁵ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, *Kolev* m.fl. (C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 93).

⁴⁶ Dom av den 13 juni 2019, *Moro* (C-646/17, EU:C:2019:489, punkt 53).

- ett nationellt system för utnämning av domstolschefer med ansvar för att fördela mål, utvärdera domare och inleda disciplinära förfaranden, vilket ger ordföranden för [OBH], en myndighet som utsetts av den parlamentariska representationen, en tillfällig och direkt utnämningsbehörighet som kringgår förfarandet för uttagningsprov och ignorerar yttranden från behöriga domstolsinstitutioner, och
- ett nationellt lönesystem enligt vilket domare behandlas sämre än åklagare, och ordföranden för [OBH] och domstolscheferna får efter eget skön bevilja olika ersättningar som är mycket höga i förhållande till grundlönen för domare och det kan således utgöra ett otillbörligt inflytande och medföra ett åsidosättande av domstolarnas oavhängighet.

87. För det fall EU-domstolen besvarar dessa frågor jakande vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida rätten till en rättvis rättegång iakttas i ett domstolsförfarande.

88. Det ska erinras om att en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF inte är till för att möjliggöra rådgivande yttranden i allmänna eller hypotetiska frågor, utan för att tillgodose behov knutna till det faktiska avgörandet av ett mål, eftersom EU-domstolens uppgift i ett mål om förhandsavgörande är att bistå den hänskjutande domstolen vid avgörandet av det mål som är anhängigt vid den. Förhandsavgörandet ska vara nödvändigt för att den hänskjutande domstolen ska kunna avgöra det mål som är anhängigt vid den och det är under denna förutsättning som de aktuella tolkningsfrågorna kan anses vara relevanta och ge upphov till en begäran om förhandsavgörande.⁴⁷

89. Det nationella målet utgörs av ett domstolsförfarande i utelämnande av en svensk medborgare som under utredningen, av en tolk, delgavs vad han anklagades för och står nu åtalad för att ha brutit mot den ungerska vapen- och ammunitionslagstiftningen. Eftersom den hänskjutande domstolen hyser tvivel om huruvida de nationella straffprocessrättsliga bestämmelserna är förenliga med unionsrätten, har den bitt EU-domstolen att klargöra räckvidden av rätten till tolkning och till information om anklagelsen, i det specifika sammanhang som gäller för en tilltalad som inte inställer sig till förhandling men som företräds av en försvarare, en situation som innebär en tolkning av flera bestämmelser i direktiven 2010/64, 2012/13 och 2016/343.

90. De svar som väntas av EU-domstolen om huruvida den nationella lagstiftningen om OBH:s ordförandes direkta utnämning av tillfälliga domstolschefer⁴⁸ och om domarlöner är förenlig unionsrätten, i förevarande fall artikel 19 FEU, jämförd med artikel 47 i stadgan, uppfyller inte, under dessa omständigheter, det ovannämnda nödvändighetskriteriet.⁴⁹ Med andra ord rör tvisten i det nationella målet inte på något sätt det ungerska domstolssystemet i sin helhet och av vilket vissa aspekter kan påverka rättsväsendets oberoende och närmare bestämt den hänskjutande domstolen vid sin tillämpning av unionsrätten.

91. Den omständigheten att det kan föreligga ett materiellt samband mellan det nationella målet och artikel 47 i stadgan, eller till och med mer allmänt till artikel 19 FEU, är inte tillräcklig för att uppfylla nödvändighetskriteriet. Det krävs dessutom att den tolkning av dessa bestämmelser som begärts inom ramen för den andra och den tredje frågan tillgodoser ett objektivt behov för det

⁴⁷ Se, för ett liknande resonemang, dom av den 3 juli 2014, Da Silva (C-189/13, ej publicerad, EU:C:2014:2043, punkt 36), och domen i målet Miasto Łowicz (punkterna 44 och 45).

⁴⁸ Jag vill påpeka att den hänskjutande domstolens tvivel om lagenligheten av utnämningar till domstolar specifikt rör utnämningen till ordförande för Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapest stad), utan att det påstås att denna ordförande kan bli tvungen att delta i det straffrättsliga förfarandet som handläggs av den domare som är placerad vid Pesti Központi Kerületi Bíróság (Distriktsdomstolen i Pest).

⁴⁹ Se, analogt, beslut av den 6 oktober 2020, Prokuratura Rejonowa w Słubicach (C-623/18, ej publicerat, EU:C:2020:800).

avgörande som den hänskjutande domstolens ska fatta, vilket inte är fallet här. Det framgår inte på vilket sätt den hänskjutande domstolen, med tillämpning av de anvisningar som följer av en tolkning av dessa bestämmelser med beaktande av frågornas innehåll, ska kunna fatta det beslut som krävs för att avgöra målet.⁵⁰

92. Det kan dessutom konstateras att domstolen förvisso redan har slagit fast att tolkningsfrågor som rör tolkningen av processuella bestämmelser i unionsrätten som den hänskjutande domstolen är skyldig att tillämpa för att kunna döma i saken, kan tas upp till prövning. Den andra och den tredje tolkningsfrågan som ställts i det nationella målet avser emellertid inte tolkningen av sådana bestämmelser. Ett svar från EU-domstolen på dessa frågor förefaller på samma sätt inte heller kunna tillhandahålla den hänskjutande domstolen en tolkning av unionsrätten som gör det möjligt för den att avgöra processuella frågor i nationell rätt innan den kan avgöra det aktuella målet i sak. Frågorna avser således inte en tolkning av unionsrätten som tillgodoser ett objektivet behov för att kunna avgöra dessa mål, utan är av allmän karaktär och kan således inte tas upp till sakprövning.⁵¹

D. Den femte frågan

93. Den hänskjutande domstolen har ställt den femte frågan för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 FEU, artikel 47 i stadgan och artikel 267 FEUF ska tolkas så, att de utgör hinder för en nationell lagstiftning enligt vilken det är möjligt att inleda ett disciplinärt förfarande mot en domare på grund av att domaren har skickat en begäran om förhandsavgörande till EU-domstolen. Såväl den ungerska regeringen som kommissionen har gjort gällande att frågan inte kan tas upp till sakprövning, en slutsats som enligt min mening kan godtas på ett rent rättsligt plan, trots att de omständigheter som inträffade efter det att begäran om förhandsavgörande hade framställts är särskilt oroväckande och beklagliga, för att uttrycka det milt.

94. Det är nämligen utrett att ordföranden för Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapest stad) den 25 oktober 2019 antog ett beslut att inleda ett disciplinärt förfarande mot domaren vid den hänskjutande domstolen, vilket är den första etappen i ett förfarande som leder till att ärendet anhängiggörs vid en disciplinär domstol som kan besluta att faktiskt inleda förfarandet och påföra en disciplinåtgärd. Enligt ovannämnda beslut klandrades domaren vid den hänskjutande domstolen för att ha

- dels skadat domaryrkets prestige med beaktande av särskilt Kúrias avgörande varigenom beslutet att begära förhandsavgörande förklarades rättsstridigt ((105 § b) i lagen om domares rättsliga ställning och lön),
- dels felaktigt underlåtit att uppfylla de skyldigheter som är förenade med domarämbetet, i den mån det följer av Kúrias avgörande att gentemot den berörda domaren förelåg jäv med anledning av ett personligt missnöje mot vissa chefer för domstolsväsendet och att den berörda personen borde ha angett denna jävsgrund för ordföranden för den domstol där domaren tjänstgör och inte fortsatt att döma i det nationella målet (105 § a i lagen om domarens rättsliga ställning och löner).

⁵⁰ Se, för ett liknande resonemang, domen i målet *Miasto Łowicz* (punkterna 48 och 52), och beslut av den 6 oktober 2020, *Prokuratura Rejonowa w Słubicach* (C-623/18, ej publicerat, EU:C:2020:800, punkt 30).

⁵¹ Se domen i målet *Miasto Łowicz* (punkterna 50, 51 och 53).

95. Den 22 november 2019, det vill säga fyra dagar efter det att den kompletterande begäran om förhandsavgörande hade framställts, återkallade ordföranden för Fővárosi Törvényszék (Överdomstolen för Budapest stad) beslutet att inleda ett disciplinärt förfarande, vilket medförde att förfarandet avslutades, med motiveringen att även om denne i egenskap av ordförande för den berörda domstolen hade varit tvungen att inleda det disciplinära förfarandet, låg det i domstolväsendets intresse att återkalla beslutet.

96. Såsom angetts ovan kan en begäran från en nationell domstol bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av en unionsregel inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet, då frågorna är hypotetiska eller då EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den.⁵²

97. Det ska i detta hänseende påpekas att det nationella målet, i vilket det förhandsavgörande har begärts som domstolen ska ta ställning till i nu aktuellt mål, inte rör inledandet av ett disciplinärt förfarande mot domaren vid den hänskjutande domstolen lika lite som det rör lagen om domarnas rättsliga ställning och dess bestämmelser om disciplinåtgärder mot domare. Det framgår dessutom att beslutet att inleda det disciplinära förfarandet återkallades och avslutades. I detta sammanhang avser den femte tolkningsfrågan till EU-domstolen inte en tolkning av unionsrätten som tillgodoser behov knutna till lösningen av det nationella målet och ett svar från EU-domstolen skulle leda till att domstolen avger rådgivande yttranden i allmänna eller hypotetiska frågor, såsom ungerska domares möjliga psykologiska reaktioner på att ett disciplinärt förfarande har inletts med stöd av Kúrias avgörande vad gäller framtida ingivanden av begäran om förhandsavgörande. Den femte tolkningsfrågan kan således inte tas upp till sakprövning. Med hänsyn till det allvar som är förenat med ett beslut om att inleda ett förfarande i syfte att vidta en disciplinåtgärd mot en domare med anledning av att vederbörande har beslutat att begära ett förhandsavgörande, anser jag dock att det är absolut nödvändigt att EU-domstolen i sin dom erinrar om punkterna 55–59 i domen *Miasto Łowicz* för behöriga nationella myndigheters uppbyggnad och för att förhindra att denna typ av åtgärder upprepas.⁵³

98. För att fullgöra EU-domstolens uppgift att bistå den hänskjutande domstolen kommer jag ändå kort att ta upp det känsliga alternativet att den femte tolkningsfrågan kan tas upp till sakprövning. Det är således tänkbart att den kompletterande begäran om förhandsavgörande ska betraktas som en odelbar helhet, i vilken den fjärde och den femte frågan är nära förbundna för att inte säga oskiljaktiga. Den hänskjutande domstolen har ställt dessa frågor för att få klarhet i huruvida den, med tillämpning av unionsrätten, kan underlåta att tillämpa Kúrias avgörande för att avgöra målet i sak genom att innefatta beslutet om hänskjutande utan att behöva frukta att återigen bli föremål för ett disciplinärt förfarande med stöd av just denna dom, eftersom helheten utgör ett processuellt spørsmål som ska avgöras redan i början av målens handläggning (*in limine lites*).

99. Uttrycket ”processuella frågor i nationell rätt”, som används i punkt 51 i domen *Miasto Łowicz*, kännetecknas av en läglig generalitet, eftersom valet av begreppet ”frågor” och inte begreppet ”bestämmelser” sannolikt vittnar om domstolens önskan att få en viss flexibilitet i

⁵² Dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen) (C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkterna 97 och 98).

⁵³ Det ska erinras om generaladvokaten Geelhoeds riktiga uttalanden i hans förslag till avgörande i målet kommissionen/Italien (C-129/00, EU:C:2003:656), enligt vilka de nationella domstolarna ”utgör ... både en garanti och en motvikt i en medlemsstat i det fall andra statliga organ inte skulle uppfylla de skyldigheter som åligger dem enligt fördraget”.

tolkningen av nödvändighetskriteriet i artikel 267 FEUF. Detta uttryck kan således omfatta alla frågor som inte omfattas av avgörandet av målet i sak, men som indirekt är en del av det, även om sådana frågor inte strikt omfattas av tillämpningen av en bestämmelse i författning eller i rättspraxis som reglerar väckandet av talan vid behörig domstol, förfarandets gång, dess utgång och rättsmedlen.⁵⁴

100. Under dessa omständigheter skulle ett svar från EU-domstolen på den fjärde och den femte frågan, prövade tillsammans, kunna ge den hänskjutande domstolen en tolkning av unionsrätten som gör det möjligt för den att avgöra en processuell fråga i nationell rätt innan den kan avgöra det aktuella målet i sak. Denna fråga avser i förevarande fall villkoren för att fortsätta det straffrättsliga förfarandet i det nationella målet efter en dom från EU-domstolen med anledning av ett beslut om hänskjutande som den högsta nationella domstolsinstansen genom ett avgörande dessförinnan har förklarat vara rättsstridigt. Det sistnämnda avgörandet har även använts som grund för att inleda ett disciplinärt förfarande mot den domare som framställde begäran om förhandsavgörande. Om domstolen väljer att ta upp den femte frågan till prövning, anser jag att svaret i sak är tydligt formulerat i punkterna 55–59 i domen *Miasto Łowicz*.

V. Förslag till avgörande

101. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att EU-domstolen besvarar *Pesti Központi Kerületi Bíróság* (Distriktsdomstolen i Pest, Ungern) på följande sätt:

- 1) När det finns nationella bestämmelser om ett extraordinärt rättsmedel som syftar till att få en enhetlig nationell rätt och som används mot ett beslut att begära förhandsavgörande, ska artikel 267 FEUF tolkas så, att den utgör hinder för att tillämpa sådana bestämmelser som gör det möjligt för den högre domstolsinstansen, vid vilken överklagandet inges, att förklara att beslutet är rättsstridigt – dock utan att det påverkar beslutets rättsverkningar vad gäller vilandeförklaring av det nationella förfarandet och det fortsatta förfarandet för förhandsavgörande – med anledning av att de ställda tolkningsfrågorna inte är nödvändiga för att avgöra det nationella målet och att de syftar till att få fastställt att nationell rätt är oförenlig med unionsrätten. Unionsrättens företrädare kräver att den nationella domstolen underlåter att tillämpa dessa bestämmelser och de rättsliga avgöranden som ger dem rättsverkan.
- 2) Artiklarna 2, 3 och 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden ska tolkas så, att medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att misstänkta eller tilltalade, som inte förstår eller talar det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, har möjlighet att klaga på att tolkningens kvalitet är så otillräcklig att den inte gör det möjligt för dem att förstå vad de anklagas för och att kunna utöva sin rätt till försvar. Artikel 5.2 i direktiv 2010/64 ålägger inte medlemsstaterna att upprätta ett register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer.

⁵⁴ Just denna situation skiljer sig från den där domstolen fann att tolkningsfrågor avseende tolkningen av processuella "bestämmelser" i unionsrätten, som den berörda hänskjutande domstolen var skyldig att tillämpa för att döma i saken, kunde tas upp till sakprövning, såsom det erinras om i punkt 50 i domen *Miasto Łowicz*. Det är viktigt att konstatera att domstolen har slagit fast att uttrycket "döma i saken", i den mening som avses i artikel 267.2 FEUF, omfattar hela det "förfarande som leder fram till den hänskjutande domstolens dom", och ansåg samtidigt att dessa uttryck skulle tolkas vitt, för att undvika att ett stort antal processuella frågor inte kan prövas och inte kan bli föremål för EU-domstolens tolkning, samt att EU-domstolen inte kan tolka alla bestämmelser i unionsrätten som den hänskjutande domstolen måste tillämpa (dom av den 28 februari 2019, *Gradbenišтво Korana*, (C-579/17, EU:C:2019:162, punkt 35 och där angiven rättspraxis)).

- 3) Bestämmelserna i direktiv 2010/64, Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden och Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/343 av den 9 mars 2016 om förstärkning av vissa aspekter av oskuldspresumtionen och av rätten att närvara vid rättegången i straffrättsliga förfaranden, jämförda med varandra, ska tolkas så, att de, under sådana omständigheter som de nu aktuella, inte utgör hinder för att döma i utvevaro av en tilltalad som inte talar eller förstår det språk som används vid det straffrättsliga förfarandet, om det inte går att fastställa att personen under utredningen blev informerad om misstankarna eller anklagelsen mot honom eller henne med anledning av att tolkningen var icke ändamålsenlig, förutsatt att den försvarare som företräder den tilltalade har haft möjlighet att angripa lagenligheten av en handling och vid behov förfarandet i sin helhet med anledning av att rätten till information har åsidosatts. Artikel 6 i direktiv 2012/13, jämförd med artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, ska tolkas så, att den inte utgör hinder för att utförlig information om anklagelsen tillhandahålls försvaret för den tilltalade som döms i sin utvevaro innan en domstol börjar pröva åtalet i sak och innan förhandlingen inleds, under förutsättning att alla nödvändiga åtgärder vidtas av förevarande domstol för att säkerställa att rätten till försvar iakttas och att förfarandet går rättvist till.